

Komentář k základním výsledkům SLDB 2021 v Moravskoslezském kraji

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2021 jsou opět zpracovány především podle místa obvyklého pobytu sčítaných osob. Údaje tak jsou srovnatelné se sčítáním v roce 2011, ale možnosti srovnávání s předchozími sčítáními jsou omezené.

Místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba převážně pobývá, tráví dobu svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost, a kde je členem konkrétní domácnosti. Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky je rozhodující kritérium délky pobytu nejméně 12 měsíců, příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

Výsledky sčítání 1961 až 2001 byly zpracovány podle **místa registrovaného pobytu (resp. v tehdejší terminologii podle místa trvalého pobytu)**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde občan skutečně bydlel nebo kde byl sečten.

Obyvatelstvo

V Moravskoslezském kraji podle výsledků sčítání ke dni 26. 3. 2021 žilo 1 162 841 obvykle bydlících obyvatel, což ve srovnání s předchozím sčítáním bylo o 43,0 tisíce obyvatel méně. Počet osob s registrovaným úředně hlášeným pobytem byl vyšší a činil 1 181 221 osob. Z celkového počtu osob s obvyklým pobytem v kraji zde mělo zároveň registrovaný pobyt 1 152 373 obyvatel (podíl 99,1 %). Podíl kraje na obyvatelstvu Česka dosáhl 11,0 %, více obyvatel než v Moravskoslezském kraji pobývalo v krajích Středočeském, hlavním městě Praze a Jihomoravském. Počet žen k rozhodnému okamžiku sčítání dosáhl 592 750 osob, což představovalo 51,0 % všech obyvatel kraje.

V rámci Moravskoslezského kraje byl okresem s nejnižším počtem obyvatel Bruntál (86 215 osob, podíl na kraji 7,4 %), na druhou stranu nejvíce 313 857 obyvatel žilo v okrese Ostrava-město (podíl na kraji 27,0 %). V Moravskoslezském kraji se nacházelo 16 obcí s počtem obyvatel do 200 osob, z nich nejmenší byla obec Nová Pláň s 58 obyvateli, dále Dlouhá Stráň s 83 obyvateli a obec Malá Štáhle se 113 obyvateli, všechny obce leží v okrese Bruntál. Naopak v kategorii 100 tisíc a více obyvatel se nacházelo pouze statutární město Ostrava s počtem 282 450 osob a v kategorii od 50 do 100 tisíc obyvatel to byla statutární města Havířov s 68 153 obyvateli, Opava s 55 146 obyvateli a Frýdek-Místek s 53 698 obyvateli.

Podíl rodáků – osob, které deklarovaly, že v době sčítání žily v obci svého narození – činil v Moravskoslezském kraji 56,0 %, což bylo nejvíce mezi všemi kraji a o 5,6 procentního bodu nad republikovým průměrem. V rámci okresů Moravskoslezského kraje dosáhl podíl rodáků nejvyšších hodnot v okresech Ostrava-město 62,4 % a Opava 58,1 %, naopak nejméně jich zůstávalo v okresech Bruntál s podílem 50,9 % a Frýdek-Místek s 52,1 %. Bydliště v době narození v zahraničí deklarovalo 4,8 % osob.

Podle výsledků sčítání mělo na území Moravskoslezského kraje své obvyklé bydliště 1 140 705 osob se státním občanstvím České republiky a tvořili tak 98,1 % všech obyvatel kraje. Necelých 21 tisíc obyvatel kraje se hlásilo k cizímu státnímu občanství a v případě 1 165 osob nebylo občanství zjištěno. Podíl cizinců na obyvatelstvu kraje činil 1,8 %, což bylo hluboko pod republikovým průměrem 4,7 %. V Moravskoslezském kraji žilo nejvíce cizinců ze Slovenska (7 154 osob), Vietnamu (3 183 osob), Polska (3 063 osob) a Ukrajiny (2 471 osob). Nejvíce cizinců žilo především v okrese Ostrava-město (8 664 osob), na počtu obyvatel okresu se podíleli 2,8 %.

Věková struktura obyvatel Moravskoslezského kraje potvrzuje trend postupného stárnutí populace. V roce 2021 žilo v kraji 739,6 tisíce osob ve věku 15–64 let a jejich podíl činil 63,6 % obyvatel kraje. Poproduktivního věku 65 a více let dosáhlo 243,1 tisíce osob. Tato skupina tak početně převažovala nad nejmladší populací ve věku 0–14 let s počtem 180,1 tisíce. Na celkovém počtu obyvatel kraje se tak tyto dvě věkové skupiny podílely 20,9 %, resp. 15,5 %. Průměrný věk obyvatel kraje dosáhl 43,3 let, tj. o 2,3 let více než před deseti roky. Index stáří vyjadřující počet obyvatel ve věku 65 a více let na 100 dětí mladších 15 let dosáhl v kraji hodnoty 135 a ve srovnání s celou republikou (index 127) byl vyšší. Mezi okresy Moravskoslezského kraje byl nejvyšší index stáří

v Bruntále (index 154) a Karviné (index 147), naopak nejnižší úroveň dosáhl v okrese Nový Jičín (index 124). Index stáří byl na všech územních úrovních výrazně vyšší v případě žen.

Struktura obyvatel podle rodinného stavu se v závislosti na pohlaví výrazně lišila. Mezi muži převažovali svobodní s 47,2 %, podíl ženatých (včetně trvalého registrovaného partnerství) byl s 38,8 % nižší. Následovaly skupiny rozvedení, kteří se podíleli na celkovém počtu mužů 11,0 %, a ovdovělí, jejichž podíl činil pouze 2,6 %. Nejvíce žen s podílem 37,3 % bylo vdaných (včetně trvalého registrovaného partnerství), následovaly skupiny žen svobodné (36,7 %), rozvedené (13,4 %) a nejméně bylo ovdovělých (12,4 %). Počet ovdovělých žen (73,5 tisíce osob) v populaci byl, vzhledem k vyšší naději dožití žen oproti mužům, 5krát vyšší než počet ovdovělých mužů (14,8 tisíce osob). Pro úplnost je třeba zmínit, že rozdíl mezi součtem za jednotlivé kategorie a celkovým počtem představovaly osoby s ukončeným registrovaným partnerstvím a osoby s nezjištěným rodinným stavem. V některých okresech kraje se lišila struktura obyvatel podle rodinného stavu proti krajským hodnotám, např. v okresech Bruntál a Ostrava-město byl podíl žen svobodných vyšší než vdaných a v okresech Frýdek-Místek a Opava podíl ovdovělých žen převyšoval podíl rozvedených.

Nejvíce osob z celkového počtu 982 717 obyvatel ve věku 15 a více let Moravskoslezského kraje dosáhlo středního vzdělání včetně vyučených bez maturity. Jednalo se o 328,8 tisíce osob, čímž se podíleli na celkovém počtu obyvatelstva ve věku 15 a více let se zjištěným vzděláním 35,6 %. Dlouhodobě roste zastoupení lidí s vyššími stupni vzdělání. Osoby, které mají úplné střední vzdělání s maturitou (včetně nástavbového a pomaturitního), vyšší odborné vzdělání či konzervatoř, představovaly 32,6 % všech obyvatel ve věku 15 a více let se zjištěným vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaných osob bylo téměř 151,5 tisíce (podíl 16,4 %), z toho téměř tři čtvrtiny (74,4 %) dosáhly magisterského vzdělání. Pouze základního vzdělání včetně neukončeného dosáhlo 135,5 tisíce osob (podíl 14,7 %). V rámci celé republiky byl posun k vyššímu vzdělání výraznější. Nejpočetnější skupinou se staly s 34,5 % osoby s úplným středním vzděláním s maturitou či vyšším odborným vzděláním, následovaly osoby se středním vzděláním včetně vyučených bez maturity s 32,9 % a vysokoškolsky vzdělaní s 18,7 % (vše podíl z osob se zjištěným vzděláním). Vyšší koncentrace osob s nižším dosaženým vzděláním se vyskytovala v okresech Bruntál a Karviná, naopak v okrese Ostrava-město podíl vysokoškolsky vzdělaných osob dosáhl 20,0 %.

Další zjišťované údaje a z nich publikované výstupy se týkaly ekonomických charakteristik obyvatelstva. Za poslední dekádu došlo k nárůstu počtu osob zahrnutých mezi pracovní sílu (zaměstnaných a nezaměstnaných) na 591,4 tisíce, což odpovídá 51,5 % obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou. Podíl zaměstnaných (551,1 tisíce osob) v Moravskoslezském kraji dosáhl 48,0 % z obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou, což bylo o 2,9 procentního bodu méně než republikový průměr a po Ústeckém kraji se jednalo o druhou nejnižší hodnotu mezi všemi kraji Česka. Za posledních deset let výrazně (o více než 32 tisíc) stoupl počet pracujících důchodců, kterých bylo v roce 2021 sečteno 52,4 tisíce. Cca 40,3 tisíce osob v kraji bylo nezaměstnaných, jejich zastoupení na pracovní síle činilo 6,8 %, tedy o 1,9 procentního bodu více než průměr za celé Česko. Nejvyšší podíl nezaměstnaných na pracovní síle z okresů Moravskoslezského kraje vykázal okres Karviná (10,0 %), naopak nejnižší nezaměstnanosti dosáhl okres Opava (4,1 %). Mimo pracovní sílu bylo zahrnuto 556,7 tisíce osob, tj. 48,5 % osob se zjištěnou ekonomickou aktivitou, z toho polovinu tvořili nepracující důchodci a 29,0 % žáci a studenti.

Většina z celkového počtu zaměstnaných s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji pracovala v postavení zaměstnance (79,2 %). Osoby pracující na vlastní účet tvořily 11,0 % zaměstnaných a jen 1,1 % osob zaměstnávalo v rámci svého podnikání další osoby.

Více než 30 % – konkrétně 31,6 % – zaměstnaných s obvyklým bydlištěm v kraji, u nichž se podařilo zjistit odvětví ekonomické činnosti jejich zaměstnavatele, pracovalo v průmyslu. V zemědělství, lesnictví a rybnářství pracovalo pouze 2,2 % ze všech zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti. Patrně byly rozdíly ve srovnání s celou republikou, kde zejména zastoupení v průmyslu bylo o 4,1 procentního bodu nižší.

Téměř polovina (261,8 tisíce) zaměstnaných pracovala v obci svého obvyklého pobytu, přičemž skupina obyvatelstva pracující přímo na adrese obvyklého pobytu dosáhla 97,6 tisíce (18,2 % ze všech zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště). Další 22,4 % pracovalo v jiné obci okresu obvyklého pobytu, 16,4 % v jiném okrese kraje a 8,6 % nemělo stálé pracoviště. Podíl zaměstnaných vyjíždějících za prací do zahraničí nedosáhl

jednoho procenta. Podíl zaměstnaných pracujících v obci svého obvyklého pobytu dosáhl nejvyšších hodnot v okresech Ostrava-město (72,1 %) a Bruntál (52,1 %), naopak nejnižší byl v okrese Frýdek-Místek (37,8 %).

Téměř 104 tisíc nepracujících žáků a studentů v Moravskoslezském kraji studovalo na škole v obci svého obvyklého pobytu. Jejich podíl 65,9 % ze všech žáků a studentů se zjištěným místem školy byl po Praze druhý nejvyšší mezi kraji. Do jiné obce okresu dojíždělo 18,4 % žáků a studentů a v jiném okrese Moravskoslezského kraje mělo školu 10,4 % žáků a studentů. Mimo kraj vyjíždělo 4,9 % žáků a studentů obvykle bydlících v Moravskoslezském kraji, pouze 0,4 % ze všech žáků a studentů v kraji se zjištěným místem školy jezdilo do zahraničí.

Nejčastěji používaným dopravním prostředkem pro cesty do zaměstnání a škol byl jednoznačně automobil (ať v pozici řidiče či spolucestujícího) s téměř 52% podílem z vyjíždějících, u nichž byl zjištěn dopravní prostředek. Přibližně desetina vyjíždějících do zaměstnání uvedla jako hlavní dopravní prostředek meziměstský autobus, 4,1 % využívalo vlak a pouze 3,2 % jízdní kolo. Městskou hromadnou dopravou (MHD) jezdilo do zaměstnání a škol (zejména zásluhou města Ostravy) 16,3 % vyjíždějících, což byl po Praze a Jihomoravském kraji třetí nejvyšší podíl. Pěšky chodilo do zaměstnání a školy 14,3 % vyjíždějících. Využití automobilu a autobusu klesalo s narůstající velikostí obce a na úrovni největších měst se nejvyužívanějším dopravním prostředkem stala MHD. Pěšky nejčastěji lidé docházeli do práce nebo do školy v obcích střední velikosti, tj. v kategorii od 10 do 50 tisíc obyvatel.

Zjištěné údaje o národnostním složení obyvatelstva byly více než v minulých sčítáních ovlivněny skutečností, že otázka na národnost byla dobrovolná. Téměř 362 tisíc (31,1 %) obyvatel Moravskoslezského kraje využilo možnosti svou národnost neuvést. K nejčetnější české národnosti, ať už samostatně nebo v kombinaci s jinou národností, se přihlásilo 713,3 tisíce obyvatel, dalších 51,6 tisíce obyvatel uvedlo národnost moravskou a 27,0 tisíce národnost slezskou. V rámci České republiky deklarovalo slezskou národnost 31,3 tisíce osob, z nichž více než 86 % žilo v Moravskoslezském kraji. K dalším početným národnostem v Moravskoslezském kraji patřily národnosti polská (25,1 tisíce), slovenská (23,5 tisíce), romská (3,4 tisíce) a německá (3,3 tisíce).

Také otázka na náboženskou víru byla dobrovolná a možnost neodpovědět využilo téměř 344 tisíc osob, tj. 30 % obyvatel kraje. Věřících hlásících se k církvi či náboženské společnosti se označilo téměř 207 tisíc osob, dalších 117 tisíc osob bylo věřících, ale nehlásících se k žádné církvi, náboženské společnosti nebo směru, naopak odpověď bez náboženské víry zvolilo 495 tisíc obyvatel. Z jednotlivých církví nebo náboženských společností byla nejvíce zastoupena Církev římskokatolická (108,6 tisíce). Nejvyšší zastoupení věřících (hlásících a nehlásících se k církvi či náboženské společnosti) byl zejména v okresech Opava a Frýdek-Místek.

Mezi 496,2 tisíci ženami ve věku 15 a více let se zjištěným počtem živě narozených dětí bylo 217,3 tisíce žen se dvěma dětmi a z celku tak tvořily 43,8 %. Počet bezdětných žen dosáhl téměř 103 tisíc a představoval podíl 20,7 %. Třetí nejvyšší zastoupení pak měly ženy s jedním živě narozeným dítětem, kterých bylo více než 89 tisíc. Průměrný počet živě narozených dětí připadající na jednu ženu ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí dosáhl hodnoty 1,64, přičemž republikový průměr činil 1,57. Ženy se dvěma dětmi tvořily nejčetnější skupinu žen ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí ve všech okresech kraje. Nejnižší hodnoty 42,0 % dosáhl tento podíl v okrese Ostrava-město, naopak ten nejvyšší 46,1 % byl v okrese Opava. Skupinu s druhým nejvyšším zastoupením mezi ženami staršími 15 let představovaly ženy bezdětné ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Karviná, kde to byly ženy s jedním dítětem. Podíl bezdětných žen měl ze všech okresů nejvyšší okres Ostrava-město (22,9 %) a naopak nejnižší okresy Bruntál (19,1 %) a Karviná (19,2 %).

Z celkového počtu 1 162,1 tis. bydlících osob se 96,4 % sečetlo v bytech. V zařízeních (tzn. ve všech typech ubytovacích zařízení sloužících k ubytování většího počtu osob – např. ubytovny, domovy pro seniory, studentské koleje, věznice apod.) mělo obvyklý pobyt 19,5 tisíce osob, což představuje podíl 1,7 % na bydlících celkem. Mimo byty a zařízení (nouzová obydlí, mobilní objekty, ohlašovny pobytu, rekreační chaty a chalupy nebo obytné domy, ale mimo byty) bydlelo 22,4 tisíce osob (podíl 1,9 %). Na území Moravskoslezského kraje se sečetlo 737 osob bez domova, což bylo mezi kraji absolutně nejvíce a představovalo celou pětinu těchto osob z celé republiky.

Domy

Z pohledu definitivních výsledků sčítání k 26. 3. 2021 bylo v Moravskoslezském kraji sečteno celkem 211 854 domů. Ve srovnání s předchozím sčítáním v roce 2011 tak přibýlo více než 16 tisíc domů. Téměř 191 tisíc domů v kraji bylo v době sčítání obydlených (byla v nich alespoň jedna osoba s obvyklým pobytem), neobydlený byl přibližně každý desátý dům. V relativním vyjádření bylo 90 % domů obydlených, po Praze se jednalo o druhý nejvyšší podíl. Méně než 80 % obydlených domů měly jen dva kraje – Kraj Vysočina a Jihočeský kraj.

Převážná část ze 190 881 obydlených domů byla tvořena rodinnými domy (85,9 %). Další 12,5 % obydlených domů představovaly bytové domy a zbývajících 1,7 % ostatní budovy. Struktura obydlených domů podle druhu domu je dána zejména charakterem zástavby v konkrétním území a souvisí také s rozložením podle velikostní skupiny obcí. Se zvyšující se velikostí obce roste zastoupení bytových domů a klesá podíl rodinných domů. Nejvyšší podíl rodinných domů z obydlených domů byl v okresech Frýdek-Místek (91,7 %) a Opava (91,5 %). Naopak bytové domy se nejvíce vyskytovaly v okresech Ostrava-město (22,3 %) a Karviná (18,2 %). Největší zastoupení ostatních budov na obydlených domech bylo zjištěno v okrese Bruntál (2,4 %).

Nejčastějším vlastníkem domů v Moravskoslezském kraji byly evidovány fyzické osoby, které vlastnily více než 85 % obydlených domů. V případě rodinných domů byla tato hodnota ještě vyšší, a to přes 97 %. Podíl vlastnického práva fyzických osob klesal s rostoucí velikostí obce ve prospěch jiných forem vlastnictví. Druhou nejčetnější formou vlastnictví obydlených domů s podílem 6,7 % představovala kategorie spoluvlastnictví vlastníků bytů. Ta je typická především pro bytové domy, v jejich případě byla nejčastější formou vlastnictví s podílem téměř 50 %. Obec nebo stát vlastnili pouze 4 tisíce obydlených domů, což znamenalo podíl 2,1 %. Ještě nižší hodnoty pak měla kategorie obydlených domů ve vlastnictví bytového družstva, v celkovém úhrnu 2,6 tisíce obydlených domů (podíl 1,4 %). Jiné právnické osoby vlastnily 3,8 % z obydlených domů v kraji, nejvíce v okrese Karviná, kde jim patřil zhruba každý desátý dům.

Struktura obydlených domů podle období výstavby odrážela nejen novou výstavbu ve sledovaných obdobích, ale i intenzitu rekonstrukcí starších domů. Více než 55 % domovního fondu bylo postaveno nebo zásadně rekonstruováno po roce 1970. Zatímco v letech 1971–1980 se v Moravskoslezském kraji vystavělo či zrekonstruovalo 27,1 tisíce domů, v devadesátých letech to bylo pouze 16,4 tisíce domů. V letech 2001 až 2010 se výstavba zvýšila na 21,7 tisíce domů. V poslední dekádě se počet nově postavených, popř. zásadně zrekonstruovaných domů snížil na 19,7 tisíce. Průměrné stáří domů činilo 49,6 let, přičemž rodinné domy byly mladší (48,3 let) než bytové (58,5 let). V průměru nejstarší obydlené domy byly v okrese Bruntál (59,4 let), naopak nejmladší v okrese Frýdek-Místek (44,6 let). Tomu odpovídala i intenzita výstavby domů za posledních deset let. Zatímco na Bruntálsku v období od roku 2011 nově postavili nebo zrekonstruovali pouze 6 % domovního fondu, v okrese Frýdek-Místek to bylo 14 %.

S obdobím výstavby a rekonstrukce úzce souvisí také parametry technické vybavenosti domů, respektive materiál nosných zdí. Nejčastějším materiálem na výstavbu nosných zdí byl použit kámen, cihly, tvárnice a jejich vzájemné kombinace. Podíl této kategorie činil necelých 87 % u obydlených domů se zjištěným materiálem nosných zdí. Domy ze stěnových panelů byly v Moravskoslezském kraji zastoupeny 6,6 %, v případě bytových domů dosáhl podíl necelých 45 %. Nosné zdi ze dřeva mělo 3,5 % obydlených domů, což byl po Libereckém kraji druhý nejvyšší podíl.

Tři čtvrtiny obydlených domů v kraji měly ústřední (dálkové nebo domovní) vytápění. Podíl obydlených domů se zavedeným plynem činil 74 %, zatímco celostátní průměr dosahoval necelých dvou třetin. Připojení domu na vodovod je podobně jako u bytů již téměř stoprocentní. Domů připojených na kanalizační síť bylo výrazně méně – pouze 46,4 % obydlených domů se zjištěným způsobem odvádění odpadních vod. Žumpu či jímku využívalo 47,9 % obydlených domů. Moravskoslezský kraj byl jediným krajem, ve kterém se nacházelo více obydlených domů vybavených žumpou či jímkou než připojených na veřejnou kanalizaci. Vlastní čistítkou odpadních vod disponovalo 5,6 % domů, jednalo se o třetí nejvyšší podíl mezi kraji a o 1,8 procentního bodu více než činil průměr za Česko. Domů bez kanalizace a jímky bylo pouze 0,2 % ze všech obydlených domů se zjištěným způsobem odvádění odpadních vod. Výtahem bylo vybaveno 6,3 tisíce obydlených domů v kraji, jednalo se o druhý nejvyšší počet po Praze.

Největší podíl domů (57,1 %) tvořily domy s jedním bytem, se dvěma až třemi byty bylo 30,3 % domů a se čtyřmi a více byty 12,6 % obydlých domů. Převážná část obydlých domů, u kterých byl zjištěn počet nadzemních podlaží, byla nízkopodlažních s maximálně dvěma patry (86,8 %). Mezi výškové domy s pěti a více podlažími patřilo 4,2 % domovního fondu. Z okresů bylo absolutně i relativně nejvíce výškových budov v Ostravě-městě a Karviné, v nichž je zastoupení bytových domů na všech obydlých domech nejvyšší.

Byty

K datu sčítání 2021 bylo na území Moravskoslezského kraje evidováno celkem 573 205 bytů. Celkový počet bytů tak od minulého sčítání vzrostl o více než 40 tisíc bytů. Necelých 88 % bytů z celkového počtu bylo klasifikováno jako byty obydlé (503 041 bytů). Nárůst počtu obydlých bytů v posledním desetiletí dosáhl 22,9 tisíce (9,1 %). V kraji bylo neobydlé podle výsledků sčítání 12,2 % bytů, tato hodnota patřila mezi kraje k nejmenším. Naopak největšího podílu neobydlých bytů dosáhli v Jihočeském kraji, a to více než 20 %.

Většina (59,4 %) obydlých bytů v Moravskoslezském kraji se nacházela v bytových domech (v celé republice 54,3 %). Tento podíl se výrazně lišil podle velikostních skupin obcí. V menších obcích do 5 tisíc obyvatel nedosahoval pětiny. S narůstající velikostí obce tento podíl rostl, v nejpočetnějších obcích s více než 50 tisíci obyvateli dosahoval zhruba čtyř pětin. V rodinných domech bylo 39,0 % obydlých bytů a pouze 1,6 % bytů se nacházelo v ostatních budovách. Poměr mezi počtem osob žijících v bytech v rodinných domech a bytech v bytových domech byl v kraji mírně ve prospěch bytových domů.

Z hlediska právního důvodu užívání bytu měly nejvyšší podíl byty ve vlastním domě (34,1 %). Více než 26 % bytového fondu tvořily byty nájemní/pronajaté, čímž Moravskoslezský kraj vynikal. Bytů v osobním vlastnictví bylo 23,8 % z celkového počtu obydlých bytů se zjištěným právním důvodem užívání. Nejvyšší podíl bytů ve vlastním domě byl v malých obcích do 10 tisíc obyvatel, s rostoucí velikostí obce jejich podíl klesal zejména ve prospěch bytů v osobním vlastnictví a bytů nájemních/pronajatých. Z územního hlediska byly zaznamenány nejvyšší podíly bytů ve vlastním domě v okrese Opava (51,9 %), nájemních/pronajatých byty v okresech Karviná (37,2 %) a Ostrava-město (31,7 %) a bytů v osobním vlastnictví v Ostravě-městě (31,0 %).

Průměrný byt měl 4,0 obytných místností s plochou větší 4 m² (včetně kuchyně, pokud se jedná o samostatnou místnost). Největší podíl (35,9 % z celkového počtu obydlých bytů se zjištěným počtem místností) měly byty se čtyřmi místnostmi, následovaly byty se třemi místnostmi (27,0 %). Velikostně nadstandardní byty s pěti a více místnostmi tvořily 25,8 % bytového fondu a nacházely se převážně v rodinných domech. Pouze 2,7 % bytů mělo pouze jednu obytnou místnost.

Pokračoval trend ve snižování počtu osob v bytě. Podle počtu bydlících osob žila nejčastěji v bytě jedna osoba (36,4 % z celkového počtu obydlých bytů). Nižší procentní zastoupení připadlo na byty se dvěma osobami (30,4 %). Pouze 1,7 % bytů bylo obýváno 6 a více osobami. Na jeden obydlý byt v Moravskoslezském kraji tak připadlo průměrně 2,2 osoby, což bylo mírně pod republikovou hodnotou 2,3 osoby. Největší průměrný počet osob na jeden byt byl zjištěn v okrese Opava (2,4 osoby), naopak jednoznačně nejméně 2,1 osoby na byt žilo v Ostravě-městě.

Technická vybavenost bytů, jako je zavedení vodovodu či plynu do bytu nebo vytápění ústředním topením, se postupem času nadále zvyšuje. Plyn byl zaveden již v téměř 83 % obydlých bytů, což bylo nejvíce ze všech krajů. Vodovod zavedený do bytu je již samozřejmostí, v kraji ho mělo 99,7 % obydlých bytů, u nichž byl údaj zjištěn. Necelé tři čtvrtiny obydlých bytů byly napojeny na kanalizační síť. Převážná část bytového fondu v Moravskoslezském kraji byla vytápěna ústředním topením (94,0 %, v celém Česku 89,5 %). Vzhledem k vysoké urbanizaci části území kraje měla téměř polovina bytů ústřední dálkové vytápění z teplárny či kotelny mimo dům, dalších 26,5 % využívalo ústřední vytápění s vlastním zdrojem pouze pro daný byt, 18 % obydlých bytů pak ústřední domovní vytápění. Jako hlavní zdroj energie k vytápění bytu byla nejčastěji využívána energie z kotelny mimo dům bez rozlišení paliva (50,1 %) nebo plyn (29,7 %). Výrazně méně obydlých bytů využívalo k vytápění dřevo, dřevěné pelety (6,8 %), uhlí, koks, brikety (5,6 %) či elektřinu (5,2 %).

Průměrná celková plocha na jeden byt v Moravskoslezském kraji činila 83,9 m², což bylo ve srovnání s republikovým průměrem o necelé 4 m² méně. Podstatně větší průměrnou plochu na jeden byt vykázaly byty

v rodinných domech (117,4 m²) než byty v bytových domech (61,5 m²). Průměrná celková plocha na jednu osobu v obydlených bytech dosáhla 37,0 m², přičemž v bytech v rodinných domech měla jedna osoba k dispozici průměrně 43,2 m² a v bytových domech 31,1 m². Všechny hodnoty byly mírně pod průměrem za celé Česko.

Domácnosti

V celém Moravskoslezském kraji bylo k datu 26. 3. 2021 sečteno 503 041 bytových domácností. Naprostá většina z nich (96,4 %) byla tvořena jednou hospodařící domácností, v 3,4 % bytových domácnostech hospodařily dvě domácnosti a pouze v 0,3 % byly tři a více hospodařících domácností. S rostoucí velikostí obce mírně klesal podíl bytových domácností s větším počtem hospodařících domácností, z okresů měl nejvyšší zastoupení vícečetných hospodařících domácností okres Opava.

Celkový počet hospodařících domácností v kraji dosáhl hodnoty 541 267. Ve srovnání s předchozím sčítáním v roce 2011 se jejich počet zvýšil o 33,7 tisíce, tj. o 6,6 %. Podíl kraje na hospodařících domácnostech Česka dosáhl 11,2 %, více hospodařících domácností než v Moravskoslezském kraji bylo sečteno v Praze a ve Středočeském kraji. V Moravskoslezském kraji i v celém Česku tvořily hospodařící domácnost v průměru 2,1 osoby. Výrazně nižší průměrný počet členů domácnosti zaznamenali v Praze (1,9 osoby), naopak mírně nadprůměrný počet členů hospodařící domácnosti měli na Zlínsku a Vysočině (2,3 osoby).

Změny ve struktuře domácností odpovídají dlouhodobým trendům. Z celkového počtu hospodařících domácností představovaly rodinné domácnosti 58,6 % a nerodinné domácnosti 41,4 %. Proti sčítání v roce 2011 se zastoupení rodinných domácností v kraji snížilo o 5 procentních bodů ve prospěch domácností nerodinných.

Převážná většina z celkového počtu více než 317 tisíc rodinných domácností byla složena z jedné rodiny, pouze 6,8 tisíce rodinných domácností se skládalo ze dvou a více hospodařících rodin. Z 310 tisíc rodinných domácností tvořených jednou rodinou bylo 81,2 % úplných rodin a 18,8 % neúplných rodin. V rámci 58,4 tisíce neúplných rodin převažovaly osamělé matky nad osamělými otci v poměru 6 : 1. Podíl neúplných rodin na rodinných domácnostech se obecně zvyšoval s rostoucí velikostí obce. Nejvyšší podíl měly neúplné rodiny v okresech Ostrava-město (21,7 %) a Bruntál (20,3 %).

Nejčastější formou z 251,8 tisíce úplných rodin bylo manželství, které přesto, že jeho podíl od roku 2011 klesl o 10 procentních bodů, představovalo 79,0 % úplných rodin. Stále častěji totiž lidé neuzavírají de iure sňatek, ale žijí v neformálním soužití. Podíl faktických manželství na celkovém počtu úplných rodin činil 20,7 %. Nejmenší rozdíl mezi těmito dvěma podíly byl zaznamenán v Ostravě, kde manželství tvořilo 74,0 % úplných rodin a faktická manželství 25,5 %.

Jedním z nejvýraznějších trendů měnících strukturu domácností je stabilní nárůst počtu domácností jednotlivců, mezi posledními sčítáními se jejich počet zvýšil dokonce o třetinu. V roce 2021 jich bylo v Moravskoslezském kraji sečteno 215,7 tisíce a tvořili tak rozhodující část (96,2 %) z 224,2 tisíce nerodinných domácností. Počty vícečlenných nerodinných domácností se naopak snížily na 8,5 tisíce. Největší podíl nerodinných domácností (resp. domácností jednotlivců) dosáhl v okrese Ostrava-město a obecně tento podíl roste s velikostní skupinou obcí.

Ve více než 55 % hospodařících domácností tvořených jednou rodinou nežilo žádné závislé dítě. Domácnosti s jedním závislým dítětem představovaly více než pětinu (22 %) všech hospodařících domácností tvořených jednou rodinou, další téměř pětinu (18,5 %) pak domácnosti se dvěma závislými dětmi. Průměrný počet závislých dětí v domácnosti tvořené jednou rodinou dosáhl hodnoty 0,7.

Rozhodující část hospodařících domácností v Moravskoslezském kraji bydlelo v bytech (96,6 %). Mimo byt (bydlení v rekreačních, mobilních nebo nouzových objektech a prostorách, tj. mimo bytový fond nebo ubytovací zařízení) žilo 3,2 % domácností a pouze 0,2 % (1 085 hospodařících domácností) pobývalo v zařízeních.

Podrobnější analýza dat SLDB 2021 i dlouhodobého vývoje bude v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci října 2023.

